

Kroz ovu destinaciju prolazi nekoliko županijskih i lokalnih cesta. Također, i kroz samo središte područja prolazi i autocesta A3 Bregana-Lipovac, koja ima i izlaz Spačva. Područjem prolazi i trasa željezničke pruge I. reda na relaciji Vinkovci – Drenovci – državna granica – Brčko. Iako je prometna povezanost područja s ostatom Vukovarsko-srijemske županije i Republike Hrvatske zadovoljavajuća, potrebno je održavanje te primjereno označavanje razvrstanih i nerazvrstanih cesta kako bi se podigla sigurnost sudionika u prometu.

1.7. Analiza stanja digitalizacije

Trenutno stanje digitalizacije županije, a koje se direktno odnosi i na predmetno područje, prema analizi stanja Plana razvoja Vukovarsko-srijemske županije za razdoblje 2021.-2027. je na skromnim razinama, odnosno zadovoljeni su temeljni preduvjeti, ali tek predstoji značajna digitalizacija, posebice javnog sektora. Detaljnije, područje županije gotovo je u potpunosti pokriveno širokopojasnim pristupom internetu, ali pokrivenost nepokretnim širokopojasnim pristupom internetu je ispod onih na državnoj razini. Nadalje, i prosječne brzine interneta koje se postižu u županiji, a i u urbanim sredinama su sporije nego što je to slučaj na državnoj razini, odnosno u najvećim gradovima. U procesu je prelazak s bakrene infrastrukture na optičku u većini županije, posebice u urbanim sredinama.

Za sve navedene mjere i aktivnosti unaprjeđenja digitaliziranosti predviđena su sredstva u visini od oko 65 milijuna eura. U slučaju ispunjavanja svih zadanih ciljeva i povezanih aktivnosti, standard digitalizacije županije će se značajno podići u ovom programskom razdoblju EU fondova te će omogućiti primjenu digitalnih tehnologija i alata koji će podržati održivi razvoj gospodarstva, a posljedično i turizma u županiji. Specifično za ovo područje nisu određene posebne mjere digitalizacije kroz provedbene programe, osim manjih projekata podizanja konkurentnosti poljoprivrede, a koji mogu imati samo indirektan efekt na turizam.

1.8. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom

Pristupačnost turizma podrazumijeva uvjete u kojima proizvode, sustave, usluge, okruženja i objekte mogu koristiti svi ljudi s najširim rasponom korisničkih potreba, karakteristika i sposobnosti. Uključuje implementaciju univerzalnog dizajna koji omogućuje ljudima s poteškoćama u kretanju, uključujući mobilnost, vid, sluh i kognitivne dimenzije pristupa, da funkcioniraju neovisno i ravnopravno kroz pružanje pristupačnih proizvoda, usluga i okruženja.

U tom kontekstu, analizirane su turističke atrakcije na prostoru destinacije te je zaključeno kako je atrakcija Otočki Virovi prilagođena osobama s posebnim potrebama u značajnoj mjeri, dok kod bioekološko-edukacijskog centra te šetnica u okolnom prostoru postoji nedostataka, odnosno ograničenja za kretanje, snalaženje i jasnu interpretaciju prezentiranih informacija za osobe s posebnim potrebama. Osim navedenog, ponuda smještaja i ostalih ugostiteljskih objekata u većini slučajeva nije prilagođena osobama s posebnim potrebama, ili je to izvedeno na površan način kako bi se zadovoljilo određene forme, a zanemarujući krajnje iskustvo korisnika.

1.9. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji

Društvenu infrastrukturu i usluge u gradu Otoku čine Dječji vrtić Pupoljak, koji je i 2020. godine renoviran, dvije osnovne škole – Josipa Lovrećića i Vladimir Nazor. Osim toga Grad Otok kao socijalna osjetljiva jedinica lokalne samouprave brine o marginaliziranim društvenim skupinama provedbom Socijalnog programa. Zdravstvena zaštita i usluga pruža se preko Doma zdravlja iz Vinkovaca, odnosno u ispostavi u gradu Otoku.

Na području grada djeluje veći broj udruga, točnije njih više od 30. Udruge su primarno vezane uz kulturu i sport, zatim postoje braniteljske udruge, kao i udruge vezane uz lov i ribolov. Također, postoje i dva dobrovoljna vatrogasna društva te europski centar za ljudska prava.

Društvenu infrastrukturu općine Bošnjaci čine obrazovanje, zdravstvo i socijalna skrb te kulturne i športske djelatnosti. Detaljnije, na području općine djeluje osnovna škola fra Bernadina Tome Leakovića u kojoj se pohađa razredna nastava od prvog do osmog razreda. Predškolski odgoj odvija se u osnovnoj školi cijele godine. Zdravstvena zaštita stanovništva organizirana je preko Doma zdravlja iz Županje i pruža se u objektu u općini. Trenutno su prema objavljenim informacijama općine, u ambulanti smještena dva liječnika opće prakse, stomatolog te patronažna sestra. Socijalna skrb obavlja se preko Crvenog križa Županja koji dostavlja gotove tople obroke te pruža usluge odvoza potrebitih liječniku.

U općini Bošnjaci, prema informacijama s internetske stranice općine, aktivno je 15 udruga koje se mogu podijeliti u tri kategorije: udruge u kulturi, sportske udruge i ostale udruge. Udruge u kulturi vezane su uz kulturnu baštinu i lokalne običaje. Sportske udruge vezane su uz pojedinačne sportove, od nogometa do rukometa, ali i ribolova te pikada. Ostale udruge sastoje se primarno od lovačkih i braniteljskih udruga. Osim navedenog, u općini djeluje DVD te Savjet mladih.

U općini Vrbanja djeluju dvije osnovne škole – Mara Švel-Gamiršek te Josip Kozarac, koja ujedno ima i područnu školu Strošinci. Osim njih, 2025. godine otvorena su i dva dječja vrtića – Čudesna šuma i Bubamara. Zdravstvena usluga nudi se u tri ambulate, u Vrbanji, Solanjima te Strošincima. Kao i u prethodno spomenutim Otoku i Bošnjacima, u Vrbanji također djeluju udruge primarno vezane uz kulturu i sport, također sličnih interesa.

Zaključno, na predmetnom području je organiziranost i dostupnost usluga, koje se prvenstveno pružaju radi domaće populacije, na zadovoljavajućoj razini, odnosno pokriva osnovne potrebe stanovništva, uz određene manje logističke poteškoće. Ipak, zajedničko je na svim razinama usluga problem koji primarno proizlazi iz demografskih okolnosti, odnosno dolazi do manjka radne snage, posebice one specijalizirane i kvalificirane te su trendovi negativni već duži niz godina, a naglašeni su i ostankom visokoobrazovane radne snage u većim gradovima izvan predmetnog područja, ali i županije, nakon završetka obrazovanja, odnosno izostanka povratka u mjesto rođenja.

1.10. Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala

U predmetnoj destinaciji potreba za ljudskim potencijalima u turizmu je u skladu s potražnjom. Potreba je još uvijek značajno manja nego što je to slučaj u ostatku države, a posebice na obali. S obzirom na manji broj smještajnih kapaciteta i turističkih atrakcija više dodane vrijednosti, potreba za kvalificiranim ljudskim potencijalima je manja, odnosno većina zaposlenih je nižih razina obrazovanja, a s time povezane su i prosječne plaće koje se ostvaruju u sektoru.

Također, uzimajući u obzir potražnju koja je konstantna tijekom godine, za razliku od ostatka države, a posebice obale, turistički djelatnici su zaposleni na puno radno vrijeme tijekom cijele godine, što nije slučaj na razini države. Otvaranjem projekta Otočki Virovi značajno je povećana zaposlenost u turizmu, ako se u obzir uzmu generalno niže brojke zaposlenih u turizmu, ali i činjenicu da se većina turističke ponude odvija u privatnom smještaju, gdje turizam nije jedini izvor prihoda.

Osim navedenog, vrijedi istaknuti pozitivne trendove u općoj zaposlenosti županije i predmetnog područja te rekordno niske razine nezaposlenosti. Navedeno jednim dijelom stavlja pritisak na tržište rada, posebice zaposlenike višeg obrazovnog stupnja. Uz aktualne demografske trendove, pitanje ljudskih

potencijala dugoročno će vjerojatno biti jedan od glavnih ograničavajućih faktora u razvoju turizma.

1.11. Analiza komunikacijskih aktivnosti

Za analizu komunikacijskih aktivnosti u obzir su uzeti službena internetska stranica turističke zajednice te kanali na društvenim mrežama. Internetska stranica Turističke zajednice područja Spačvanska šuma dominantno je namijenjena posjetiteljima i turistima u destinaciji. Sadrži sve relevantne informacije o događanjima, atrakcijama, izletima, smještaju te obiteljsko poljoprivrednim gospodarstvima. Na društvenoj mreži Facebook turistička zajednica dijeli relevantne i korisne informacije iz destinacije, dok se Instagram ne koristi u komunikaciji. Budući da je riječ o turističkoj zajednici koja najkraće djeluje na području Vukovarsko-srijemske županije, vidljivo je da su potrebna ulaganja u smislu kreiranja sadržaja i oglašavanja na vlastitim kanalima na društvenim mrežama. Što se tiče prisutnosti u medijima, napravljen je pregled prisutnosti turističke destinacije i vijesti iz iste u online medijima. Spačvanska šuma kao destinacija trenutno nije snažno zastupljena u medijima, što se, između ostalog, može pripisati i tome da je riječ o turističkoj zajednici s najkraćim djelovanjem. Destinacija se ipak povremeno pojavljuje u člancima na online portalima, uglavnom kada je riječ o informacijama o projektima koji su u realizaciji ili u člancima u kojima su zastupljeni i drugi relevantni resursi s područja Vukovarsko-srijemske županije.

1.12. Analiza konkurencije

Za analizu konkurencije uzeta je destinacija koja je svojim obilježjima i turističkim proizvodima najslikhnija onima koji su prisutni na predmetnom području, primarno prirodni resursi u pogledu šuma, potoka i rijeka, odnosno vodnih puteva te aktivnog turizma. Ta destinacija je Kopački rit u Osječko-baranjskoj županiji.

Kopački rit je zaštićeno područje, odnosno park prirode. Radi se o poplavnom području nastalom djelovanjem dviju velikih rijeka, Dunava i Drave. Sjeverno, južno i zapadno od Parka prirode nalaze se značajne poplavne površine koje se protežu do Batine na sjeveru, Bijelog Brda na jugu i Donjeg Miholjca na zapadu. Samo područje parka prirode Kopački rit proteže se u nekoliko administrativnih cjelina, čime je teža kvantitativna analiza destinacije. Na godišnjoj razini park prirode Kopački rit bilježi oko 50 tisuća posjetitelja, što je oko 10 puta više od razine noćenja ostvarenih u predmetnoj županiji. Prema riječima trenutnog ravnatelja Parka prirode Kopački rit, u budućnosti bi park prirode na razini godine mogao primiti oko 200 tisuća posjetitelja. Ipak, potražnja uvelike ovisi o grupama i domaćim gostima, a koji su vezani uz potražnju na razini te županije jer je Kopački rit često samo dio većih tura po Osječko-baranjskoj županiji.

U pogledu ponude sadržaja, Kopački rit nudi slične sadržaje predmetnom području, primarno vezane uz istraživanje prirode te aktivni turizam. Ipak, prednost Kopačkog rita u odnosu na Spačvansku šumu je blizina urbane sredine, gdje je centar Osijeka na samo desetak kilometara udaljenosti, dok su veće urbane sredine poput Županje i Vinkovaca udaljenije od glavnih sadržaja u Spačvanskoj šumi. U korist Spačvanskoj šumi ipak ide blizina autoceste i vrlo prometne rute u europskim okvirima, a koja još nije komercijalizirana na pravi način.

Dodatno, ponuda smještaja i ugostiteljskih sadržaja je, s obzirom na blizinu urbane sredine, ali i značajniji prekogranični turizam, posebice iz Mađarske, na znatno višoj razini trenutno nego što je to slučaj u predmetnom području. Smjerovi u kojem se razvijaju smještajni i ugostiteljski kapaciteti u blizini Kopačkog rita, posebice u najbližim općinama, mogu poslužiti kao primjeri za daljnju nadogradnju trenutnog poslovnog modela predmetnog područja.

1.13. Izvješće o analizi stanja

Spačvanska šuma, najveći cjeloviti kompleks hrasta lužnjaka u Hrvatskoj i Europi površinom oko 40.000 hektara, predstavlja jedinstvenu prirodnu atrakciju značajnog turističkog potencijala. Tek je u posljednjem razdoblju došlo do većeg fokusa i investicija u turizam predmetnog područja, primarno kroz javni projekt Otočkih virova i povezanih sadržaja, ali i kroz nekoliko privatnih projekata manjeg opsega. Navedeno je rezultiralo i značajnim stopama rasta potražnje, ali s vrlo niskih početnih baza. Glavne snage područja uključuju jedinstvenu šumu kao prirodnu atrakciju, stratešku lokaciju između rijeka Save i Dunava s brzim pristupom autocesti A3, te bogat hidrološki sustav rijeka Bosut i Spačva, što sve omogućuje iskorake u budućnosti u pogledu turizma. Posebice uzimajući u obzir da su trenutni kapaciteti na nižim razinama popunjenosti te imaju značajan prostor za rast, kako u kvantiteti, tako i kvaliteti. Ipak, trebat će održati balans između očuvanja prirode i okoliša predmetnog područja te rasta turističke potražnje i generalne aktivnosti, a posebice s obzirom na to da je trenutna ponuda ljudskih resursa na predmetnom području i u njegovoj blizini, vrlo ograničena.

2. Potencijal za razvoj i podizanje kvalitete turističkih proizvoda

Nastavno na Analizu stanja i zaključno Izvješće o analizi stanja, napravljena je detaljnija analiza potencijala za razvoj i podizanje kvalitete turističkih proizvoda u skladu sa Smjernicama i uputama za izradu Plana upravljanja destinacijom te su identificirani potencijali područja Spačvanske šume.

Primarno je provedena analiza temeljena na resursnoj osnovi odnosno identifikacija dostupnih prirodnih resursa, resursa koji proizlaze iz povijesti i kulture područja (detaljno navedenih u Analizi stanja) i postojeće razvijene infrastrukture, kako bi se potvrdio potencijal pojedinog turističkog proizvoda.

Postojeća kulturna baština = Postoji kulturna baština za turističku interpretaciju (kulturno naslijeđe)

Postojeća prirodna baština = Postoje prirodni resursi za turističku interpretaciju (rijeke, šume i sl.)

Postojeća izgrađena infrastruktura = Postoji izgrađena infrastruktura (zgrada za liječenje, staze/ sportski tereni, kongresne zgrade)

Potencijal za razvoj kroz resursnu osnovu po turističkim proizvodima, destinacija Spačvanska šuma²

² Napomena: Polazište analize su turistički proizvodi navedeni kroz Strategiju održivog turizma RH do 2030.

DA/X*/NE

Potencijal po karakteristikama turističkog proizvoda

Realizirani potencijal (*X označava polovično realizirani potencijal)

TURISTIČKI PROIZVODI	RESURSNA OSNOVA		
	POSTOJEĆA KULturna BAŠTINA	POSTOJEĆA PRIRODna BAŠTINA	POSTOJEĆA IZGRAĐENA INFRASTRUKTURA
Kulturni turizam	DA		X
Aktivni turizam		DA	X
Eno-gastronomski turizam	X		
Zdravstveni turizam			NE
Sportski turizam			NE
Agroturizam		X	X
Gradski turizam	NE		
Turizam na rijekama i jezerima		X	DA
Lovni turizam		X	X
Poslovni turizam (MICE)			DA

Izvor: Obrada autora.

Prema strateškim dokumentima, postojećoj baštini i infrastrukturi, prepoznata je nekoliko proizvoda od strateške važnosti - kulturni, aktivni, eno-gastronomski, agroturizam, lovni turizam te poslovni turizam. Osim toga, sagledani su i ostali proizvodi definirani kroz *Strategiju održivog turizma RH*. Iako postoje određene, primarno prirodne i infrastrukturne osnove za potencijalni razvoj drugih turističkih proizvoda, oni su sekundarni već navedenim proizvodima.

Nadalje, za sveobuhvatno sagledavanje turističkih proizvoda, uspoređena je strateška prioritizacija proizvoda s resursnom osnovom kroz destinaciju. Analizom su integrirane perspektive potencijal za razvoj na temelju resursne osnove i perspektiva strateške prioritizacije turističkih proizvoda kroz setove strateških dokumenata lokalnih zajednica u sklopu područja Spačvanske šume. Cilj analize je definiranje resursne i strateške podloge za definiranje strateškog pravca i prioritizacije kroz turističke proizvode.

Strateška prioritizacija turističkih proizvoda, destinacija Spačvanska šuma

TURISTIČKI PROIZVOD	JE LI PROIZVOD PRIORITIZIRAN KROZ STRATEŠKI DOKUMENT?	POSTOJI LI RESURSNA OSNOVA U DESTINACIJI ZA RAZVOJ PROIZVODA?	KLJUČNA IDENTIFICIRANA PODRUČJA S POTENCIJALOM KROZ PRIORITIZACIJU I RESURSNU OSNOVU
Kulturni turizam	DA	DA	Identificiran potencijal za daljnji razvoj na temeljima postojeće kulturne baštine i povijesti života na prostoru kroz nekoliko tisućljeća
Aktivni turizam	DA	DA	Identificiran potencijal za daljnji razvoj proizvoda u većem području ekosustava

Eno-gastronomski turizam	DA	X	Identificiran djelomični potencijal u pogledu kulture hrane i pića
Zdravstveni turizam	NE	NE	Nije identificiran potencijal
Sportski turizam	NE	NE	Nije identificiran potencijal
Agroturizam	DA	X	Identificiran potencijal za razvoj proizvoda, ali postoje značajne potrebe za investicijama u kvantitetu i kvalitetu ponude
Gradski turizam	NE	NE	Nije identificiran potencijal
Turizam na rijekama i jezerima	NE	DA	Identificiran potencijal rijeke Spačva i okolnog ekosustava njenih pritoka
Lovni turizam	DA	X	Postoji potencijal prirodnih resursa, ali je potrebno investiranje u infrastrukturu i razvoj daljnje ponude
Poslovni turizam (MICE)	DA	DA	Za razliku od ostatka ponude u Županiji, područje nakon javnih investicija ima određene kapacitete za formiranje ponude u ovom segmentu

Izvor: Obrada autora.

Kao polazna točka za definiranje potrebnih koraka u budućem razvoju destinacije te povezano s time i pojedinog turističkog proizvoda, osim resursne analize i analize strateške prioritizacije, napravljena je analiza stupnja razvijenosti pojedinog turističkog proizvoda. Stupanj razvijenosti proizvoda analiziran je na temelju sljedećih faktora (kao podloga za ocjenu njegovog razvojnog i marketinškog potencijala):

- Razvijenost turističke infrastrukture
- Raznolikost i atraktivnost ponude
- Promocija i vidljivost destinacije
- Procjena posjećenosti s pratećim motivom dolaska.

Sukladno tome, napravljena je sljedeća procjena razvijenosti turističkih proizvoda, a za proizvode više razine razvijenosti identificiran je potencijal, koji je podloga za razvoj kroz mjere i projekte Plana upravljanja. Poredani od proizvoda najvišeg stupnja razvijenosti prema najnižima, nalazi su sljedeći:

Procjena razvijenosti turističkih proizvoda, destinacija Spačvanska šuma

TURISTIČKI PROIZVOD	OBRAZLOŽENJE
Aktivni turizam	- Infrastruktura za aktivni turizam (biciklističke i pješačke staze, poučne staze Virovi i Lože) postoji, ali nije u potpunosti razvijena i tržišno prepoznata izvan lokalnog/regionalnog konteksta - Postoje bogati resursi za rekreaciju: šumske staze, rijeke, Virovi i Vjerovi, ali produžetak i povezivanje staza te bolja promocija mogu snažno unaprijediti ponudu Identificirani potencijal:

	- Razvoj dodatnih ruta za biciklizam, pješačenje, vožnju kanuima i promatranje ptica - Organizacija tematskih tura - Uređenje obala za rekreaciju i odmor
Kulturni turizam	- Brojna kulturna i povijesna baština (Otočko proljeće, arheološka nalazišta Virgrad, zbirke, sakralni objekti) - Kulturne manifestacije postoje, ali nisu dovoljno komercijalizirane niti široko prepoznate Identificirani potencijal: - Interpretacija kulturne baštine kroz manifestacije, tematske rute i muzeje - Razvoj kulturnih festivala i radionica s većim dosegom i promocijom
Agroturizam	- Postoje pojedinačne ponude OPG-ova i tradicijskih kuća, ali nisu dovoljno objedinjene ni tržišno valorizirane Identificirani potencijal: - Komercijalizacija poljoprivrednih i ruralnih sadržaja, uključivanje OPG-ova u turističke pakete, razvoj edukativnih i doživljajnih programa (kušanje lokalnih proizvoda, radionice tradicijskih vještina)
Turizam na rijekama i jezerima	- Infrastruktura za konzumaciju prostora oko Virova i Vjerova postoji, ali je nedovoljno iskorištena Identificirani potencijal: - Razvoj vodenih aktivnosti (vožnja čamcima, ribolov, promatranje ptica), uređenje pristaništa i odmorišta, povezivanje s edukativnim i rekreativnim sadržajima
Poslovni turizam (MICE)	- Sadržaji za poslovni turizam su u začetku (multimedijalna dvorana u Centru Virovi) Identificirani potencijal:

	- Organizacija poslovnih skupova, team buildinga i edukacija u prirodnom okruženju, korištenje novih kapaciteta za manje konferencije i radionice
Eno-gastronomski turizam	- Bogata tradicija i lokalni proizvodi, ali ponuda nije dovoljno turistički valorizirana i promovirana Identificirani potencijal: - Razvoj eno-gastro ruta, organizacija festivala i radionica, uključivanje lokalnih OPG-ova i restorana u zajedničku ponudu
Lovni turizam	- Lov i ribolov su tradicionalno prisutni, ali turistička ponuda je slabo razvijena i gotovo neprepoznata izvan uskog kruga korisnika Identificirani potencijal: - Uređenje i promocija lovišta, razvoj paketa za lovni i ribolovni turizam, povezivanje s edukacijom o prirodi i održivom gospodarenju šumama

Izvor: Obrada autora.

Zaključno, predmetno područje ima nekoliko proizvoda na koje se treba fokusirati i započeti proces podizanja općenite ponude i njene kvalitete. Time će se na pravilan način moći interpretirati bogati prirodni i kulturni resursi koje predmetno područje posjeduje. Ujedno, tako bi se proces razvoja turizma u destinaciji Spačvanska šuma, započet javnim investicijama u proteklom razdoblju, nastavio i podigao na višu razinu.

3. Pokazatelji održivosti na razini destinacije

U skladu s odredbama Zakona o turizmu plan upravljanja destinacijom mora biti temeljen na pokazateljima održivosti destinacije. Pokazatelji održivosti pružaju strukturu i smjernice kako bi turističke destinacije mogle sustavno pratiti, ocjenjivati i poboljšavati svoje održivosti, što je ključno u eri kada su održivi pristupi postali ključni za dugoročni uspjeh turizma. Popis obveznih i specifičnih pokazatelja za praćenje održivosti, izvor i evidentiranje podataka koji su potrebni za izračun navedenih pokazatelja uređen je Pravilnikom o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma. Izračun vrijednosti obveznih i odabranih specifičnih pokazatelja te njihova vizualizacija objavljuje se u pravilu u svibnju tekuće godine za prethodnu godinu. Do uspostave integriranog informacijskog sustava turizma podaci o izračunatim vrijednostima obveznih i odabranih specifičnih pokazatelja te njihova vizualizacija objavljuju se na internetskim stranicama turističkih zajednica.

3.1. Izvori podataka

Turistička zajednica područja Spačvanska šuma podatke potrebne za izračun pokazatelja održivosti destinacije prikupljat će primarno iz javno dostupnih izvora i službenih evidencija javnopravnih tijela putem integriranog informacijskog sustava turizma. Do uspostave e-usluga i baza podataka te sustava za analizu podataka vezanih uz praćenje i vrednovanje održivosti u integriranom informacijskom sustavu turizma Turistička zajednica područja Spačvanska šuma vodit će i čuvati podatke u elektroničkom obliku, a podaci o izračunatim vrijednostima obveznih i odabranih specifičnih pokazatelja te

njihova vizualizacija objavljivat će se na internetskoj stranici turističke zajednice.

3.2. Izračun pokazatelja održivosti

Rezultati izračuna pokazatelja održivosti napravljeni su sa zadnjim podacima za 2024. godinu, a u slučaju nedostupnosti radi vremena pisanja dokumenta, uzeti su podaci za 2023. godinu, primarno na temelju sekundarnih izvora podataka, kao i primarnog izvora, odnosno istraživanja lokalnog stanovništva (online anketa). Pojedini podaci unatoč postojećim podacima o potrošnji nisu mjerljivi. Točnije rečeno, navedene rezultate nije moguće interpretirati s obzirom na premali intenzitet pojave (otpad iz turizma, te potrošnja vode i energije u turizmu) u odnosu na lokalnu zajednicu. Važno je istaknuti da rezultati pokazatelja odražavaju trenutno stanje, te da će njihova interpretacija biti moguća nakon drugog mjerenja 2028. godine.

3.2.1. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti

POKAZATELJ (KOD POKAZATELJA)	BROJ TURISTIČKIH NOĆENJA NA STOTINU STALNIH STANOVNIKA U VRHU TURISTIČKE SEZONE (ZL-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost -pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST/ European Tourism Indicator System (u daljnjem tekstu: ETIS) (prilagodba) – Broj turista/jednodnevnih posjetitelja na 100 stanovnika
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom, održivo upravljanje prostorom

	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (Sustainable Development Goals, u daljnjem tekstu: SDG)	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. (Narodne novine, br. 2/23; u daljnjem tekstu: Strategija) i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine (u daljnjem tekstu: Nacionalni plan)	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u odnosu na stotinu stalnih stanovnika u vršnom mjesecu koji se smatra glavnom turističkom sezonom što ujedno podrazumijeva i najveće opterećenje kako u kontekstu infrastrukture tako i u društvenom.
	Opis	Ovim pokazateljem se nastoji procijeniti tzv. intenzitet turizma, odnosno razina objektivnog opterećenja koju turizam u periodu glavne turističke sezone stvara po lokalno stanovništvo, ali i prostor te infrastrukturu. Valja uočiti postojanje razlike između ovog pokazatelja, koji se može smatrati objektivnim, u odnosu na različite pokazatelje dojma koji lokalno stanovništvo ima o turizmu, koji se s druge strane mogu smatrati subjektivnim pokazateljima.
Podaci	Naziv podataka	Noćenje turista predstavlja svaku registriranu noć posjetitelja u objektu koji pruža uslugu smještaja. Stalnim stanovnikom se smatra osoba koja ima prebivalište ili boravište na lokaciji turističke destinacije.

	Mjerna jedinica	Registrirano noćenje u smještajnom objektu. Stalni stanovnik destinacije.			
	Izvor podataka/potencijalni izvor	eVisitor; DZS, Statistika u nizu »Gradovi u statistici« (https://podaci.dzs.hr/media/bz5hplcj/gradovi-u-statistici.xlsx) PC-Axis baza podataka Turizam, Intenzitet turizma, PX-Web – informacije (dzs.hr)			
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni			
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su kontinuirano dostupni na godišnjoj razini.			
Metodologija izračuna pokazatelja	Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika <i>pokazatelj</i> $= \frac{\text{ukupan broj noćenja turista u vršnom mjesecu}}{\text{broj dana u vršnom mjesecu} \cdot \text{broj stalnih stanovnika u destinaciji}/100}$ Pod pojmom »vršni mjesec« misli se na mjesec u kojem je ostvaren najveći broj noćenja.				
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje				
2024. (početna vrijednost)	2025.	2026.	2027.	2028.	
0,36					

POKAZATELJ (KOD POKAZATELJA)	ZADOVOLJSTVO LOKALNOG STANOVNIŠTVA TURIZMOM (ZL-2)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost -pokazatelja s	ETIS: C.1.2 Udio lokalnog stanovništva koji su zadovoljni turizmom u destinaciji

	međunarodnim sustavima	
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 – Zdravlje i blagostanje Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa -Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika koji su zadovoljni turizmom u destinaciji u ukupnom broju stalnih stanovnika u destinaciji
	Opis	Zadovoljstvo stanovnika razvojem turizma bitan je cilj održivog upravljanja destinacijom, pri čemu je pozitivan stav stanovnika prema razvoju turizma jedan od ključnih elemenata njegove uspješnosti. Tamo gdje turizam nije podržan može se očekivati otpor stanovnika prema infrastrukturnim ulaganjima. Dodatno, gostoljubivi domaćini jedan su od ključnih faktora u formiranju cjelokupnog zadovoljstva turista posjetom.
	Podpokazatelji	– udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom kod onih koji ostvaruju koristi od turizma – udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom kod onih koji ne ostvaruju koristi od turizma
Podaci	Naziv podataka	Zadovoljstvo turizmom u destinaciji
	Mjerna jedinica	Udio (%) ispitanika koji su zadovoljni turizmom u destinaciji - ocjena 4 ili 5
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa lokalnog stanovništva

	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake dvije godine za ITR I i II, za ITR III i IV svake četiri godine		
Metodologija izračuna pokazatelja		Udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom u destinaciji računa se kao omjer broja ispitanika zadovoljnih turizmom i ukupnog broja ispitanika. Pokazatelj se računa na ukupnom skupu te zasebno na skupu ispitanika koji ostvaruju koristi od turizma i na skupu ispitanika koji ne ostvaruju koristi od turizma. Udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom i udio stanovnika koji ostvaruju koristi od turizma u destinaciji procjenjuje se pitanjima koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja.		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine za ITR I i II, za ITR III i IV svake četiri godine		
2025. (početna vrijednost)		2029.	2033.	2037.
27 % (ocjene 4 i 5 na skali 1-5)				

POKAZATELJ (KOD POKAZATELJA)	ZADOVOLJSTVO CJELOKUPNIM BORAVKOM U DESTINACIJI (ZT-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost -pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST: Ukupno zadovoljstvo posjetitelja s destinacijom ETIS A.2.1: Udio posjetitelja koji su zadovoljni svojim cjelokupnim iskustvom u destinaciji UN TOURISM – MST: Namjera preporuke destinacije od strane posjetitelja
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv gospodarski rast, puna zaposlenost i dostojanstven rad za sve Cilj 12 – Održiva potrošnja i proizvodnja